

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Die septima Julij anno .1519. mane hora septima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

¶ Quod officia inducta p egre id. d. copiosissime quidē sunt dicta . sed profusus nihil ad scopū . cum iam per tres dies pmiserit diuiniture acturū se contra me . nec adhuc audita est vna auctoritas diuini iuris preter illam Matth. 16. Quā officia audiuim⁹ q̄ varie tractet a sanctis patrib⁹ : et q̄ maior pars . eorūq̄ las tior sententia pio me stet . Anum ipse locum Augusti . et alterū Ambrosi . p se adduxit . cetera omnia fuerunt vocabula Pelagij . Anacleti . eorum qui iura bus mana conscripserūt . Cyprianus vero fere totus mecum sentit quod cōmittit iudicia prudentis lectoris . Similiter et clariss⁹ tex⁹ Hiero : ad Enagrijū et sup Titum . Deinde Grego : in registro p senas ferme epistolas . Post hec histore et vsus orientalis ecclesie . neq̄ em̄ quidq̄ facit ad rem quod d. d. se hñt : Grego allegauit . Nestorū et ceteros . non erant illi ecclesie orientalis . possum et ego latinam ecclesiā sic describere p pelagios . Manicheos . Iovinianos . Vigilāianos Heliopitā : et similia monstra . sed ablit vt ppter paucos malos et schis maticos totam aliquā ecclesiā schismaticā appellem . Cetera non potero ples qui Et referuo mibi picipue art⁹ Johannis Huf mibi obiectos et inter eos nouissimū de humanis actibus ad calamū et papyrū et cetera officia que has bebā opponere . vt que hic facere non possim exclusus sp̄a c̄is prestem p scrip turā . voloq̄ in hoc cedere et obeduisse Illustriss⁹ : principi studiox patroni cles metūss⁹ : iussis de q̄ vos dños Notarios requiro ⁊ auditores in testimoniū voco

Die septima Julij anno . 1519 . mane
hora septima . Eccius .

¶ Quia reuerend⁹ pater heri horā habuisset r̄sidentū ad nostra vt sic Illustriss⁹ : principis iussa fuisset⁹ executi vbi r̄sidentū plurimū p verbum transeat ap̄ pellauit ad calamū . tamē deliberatiōe habita . propofuit se iam plentis respōs surū . Cui ego non dissenti . p veritatis amore et elucidatiōe . Admitto quō res nerend⁹ pater magno boatu audet corā tot doctis viris intonare . q̄ dixerim me pbatum de iure diuino Monarchiā ⁊ primatum in ecclesia . cum tamen solum allegauerim dicta s. patrum . decreta pontificū . cum tamen adduxerim et ius diuinū Matth. 16 . de promissioe edificatiōis supra petram . q̄ Christus spālter rogauit p fide Petri . q̄ spālter et pmisit vt cōfirmaret fratres . q̄ spālter et cōmisit in p̄sentia Johannis ⁊ Jacobi vt pasceret oues trib⁹ vicibus . et hoc ius diuinū ita esse intelligendū . tunc adduxi sanct⁹ : patres . summos pontif et martyres . consensum concilioꝝ et omnū vniuersitatū . quare ex iure diuino pbatum est esse primatū in ecclesia dei nisi q̄ reuerend⁹ pater intelligentiā suā pponit intellectui tot sanctorū patrū . summoꝝ pontificū . et sacri consiliū . cum laudabile Cōstantiense consiliū talem articulū inter pestilentes Johan : Huf dānauerit . Ad q̄ reue : pater silet . si vult afferre meliora . p veritatis elucidatiōe q̄ heri potuisset fecisse iuxta Illustriss⁹ : principis iussū . sum paratus audire . co pacto q̄ dum fungit officio r̄sidentis . iam in fine actus nō transferat se callide ad psonā opponentis . sed quecunq̄ oppositurus sit corā istam inelutibilem veritatē . paratus sum his adductis r̄sidere ⁊ ea diluere . de quo p̄stio .

Abartinus .

¶ Cum heri statutū esset noie Illustriss⁹ : prin ⁊ p̄foni nostri vt materia ista consūmaret eo die . et egred. d. maiorē p̄tē t̄p̄s sine necessitate ⁊ odioso q̄ decebat hoc splendidū auditōiū . cōsumpisset mibi p tridua r̄sione vnica fuit reliqua horula . qua tante sarraginis sine r̄siderem simul et opponere . Placuit postea gratuito affectu eidē Illustriss⁹ : principis n̄o . vt copia daret mibi et r̄sides di et opponēdi . de quo gr̄as ago Illustrissime gr̄e sue q̄ maximas . Ideoq̄ ad ppositū veniendo anteq̄ ceptā besternā r̄sionem q̄tinuam . primo hanc mater

tinā nebulā d. d. Eccij dispellā. Ubi more suo satis odiose et semp obijct huius
sittas puitates. nō obitante q̄ toties me expurgauerim. Ideoq̄ paulū p̄faboz
Beruante q̄ intelligam me pessime audire apud vulgum.

¶ Declarabat autē se non impugnare nec Christiane a quoq̄ impugnari posse
p̄matū et obedientiā Ro: ecclie. vex eo p̄tractū esse vt declarare se oporteat.
Eū p̄matū nō esse de iure diuino. sicut neq̄ impatoriā p̄tatem apud Germanos
nos im. p̄bari posse. q̄uis in sacra scriptura non fundatā. q̄uis d. Ecclus dicit
verum esse eam esse p̄ueneriā an p̄matū Ecc: Ro: sit de iure diuino qd̄ im:
p̄bare cōstat esse hussiticū. et articulū a Cōstantiensi cōcilio p̄demnatū. esseq̄
dolendū si Christianoz coيدا tam frigida essent vt nemo hoc defenderet. post
hoc cept d. Harlatine prosequit.

¶ Quod ergo inducit hanc auctoritatē Matth. 16. cōtendens sibi p̄matū pro
missum esse. satis respōsum est in precedentib⁹. q. d. egregi: d. vix duos auctores
habet et eodē ambiguo in suam sententiā. cum tamen maior pars statuat
Petrū sibi fuisse p̄sonā oim apostolorū et fidelū. qd̄ et ipse text⁹ p̄sa sua viget.
dū Christus interrogat omnes et nō solū Petrū dicit. Vos autē que me esse dicitis.
et sibi Petr⁹ os ap̄loꝝ vt Chyso: ait 2 p̄sona ap̄loꝝ. vt Hiero: 2 Duge: dicūt
et Beda et August: et Ambro: responder p̄ om̄ibus. Ideo dicit nihil p̄bat ex
hac auctoritate de p̄matu. Item q̄ textus ipse non dicit sic. Tu es petrus et
sup te. sed sup hanc petrā manifeste indicās petrā altam a qua Petr⁹ dicit⁹ sit.
Proinde cū sint vulgata iura et ipsi Roma: pontifices testent interpretatiōem
scripture magis valere apud doctores q̄ apud se ipsos. in causis vero de sc̄is

¶ De articulo illo Hussitico dicit satis heri q̄ nondū p̄batū est (dēdis secus.
eum esse hereticū. hoc p̄ responsione maturina. Reduendo ad hesternā quādo
egregi: d. sc̄o loco opposuit depositiōem Chyso: tōmi ideo factam illegittimā
me. q̄ odio impatris facta sit. nego consequentiā. nō ideo potestas ordināct
et deponendi per sacrum Nicenū conciliū statuta fuit illegittima. q̄ casu forte
habuit malum vsū. Nam in eadem etiā historia scribit q̄ Roma: pontifis
victor: martyr voluit Bile ep̄scopos excommunicare. at illi rursus tanq̄ sup̄io:
res mandauerunt silentium et vt ecclesiam non perturbaret iusserunt libro .5.
Ecclesiastice histo: Sed et Hyreneus Lugdunens Gallie ep̄scopus eundem.
Roma: ep̄scopum coersit. et erant tunc temporis in Grecia Epiphanius ces
lebrine laudatus a Hierony: Grego: Nazan: Basilius Christianissimi viri.
non tamen sub Roma: pontifice vnq̄ fuerunt. sed iuxta Nicenū conciliū statu:
ta ab ep̄scopis prouinciarum ordinabantur. Quod vero. egregi: d. d. inducit
Iulium p̄mum excommunicasse Arcadium Imperatorem nihil facit ad rem.
nam et Bonifacius octa: ausus est et regem Francorū velle e sede eijcere. non
probatur ius esse quidquid Roma: pontifices pro humana fragilitate quan:
doq̄ tentauerunt. Nec mirum est sanctos istos viros ambitionis tentatione
victos fuisse. quando plus quā semel sanctiss: apostoli etiam p̄ste Christo
laborauerūt eadem. Quod dicit ep̄scopo Hierosoly: datam honore piero:
gattinā recte dicit. sed non probat p̄matum Roma: pontificis saltem iure di
uino esse. Etiam sibi optime dicit egregi: d. d. q̄ sexta Synodus dedit Roma:
ecclesie p̄matum. non autē precedentes Synodi hoc est enim quod voluit. q̄
synodis statutis et humano iure consensu fidelium Christi. cui non licet res
sistere datus sit iste p̄matum. Quod et datus Gregorius in registro in bec
verba dicit. Scitis q̄ veneranda synodus Calcedonens huc apostolice sedis
obtulit p̄matum et tamen nullus p̄decessorū meorum vnq̄ p̄sūperit acs
ceptare. Proinde nihil facit quod egregi: d. d. dicit Grego: non reiectisse p̄s
matum sed asseruisse. Legat plus lector ep̄stolas Grego: et inueniet Grego:
prohibuisse p̄matum et tōmencum pontificatū non vendicasse. vt ex sup̄io
relatis dicit⁹. satis probauimus.

¶ Ad auctoritatē Augusti: ad innocentium Roma: pontificē et hinc ad illum
Respondeo legat lector utriusque verba et iudicet an ne egred. d. d. nouas signi-
ficationes vocabulis imposuit.

¶ De. 22. annis ecclesie ante Romanā dixit eū Petro fuisse transfatū primatū
ad Romā. forte volens hoc puerbium. vbi papa ibi Roma. Respondeo
pbandus erat primatus qui transferret non transfatio quā libens cōcedo.

¶ Induxit etiam auctoritatē Augusti: contra Danicū: quā suspicor esse. 2. libro
doctrine Christiane c. 8. q. in re dubia ad certitudinē fidei valeat auctoritas
ecclesie catholice que ab ipsis Ap̄torū sedibus succedenti sibi met et episcopi
por sentit et populi cōsensu firmat. Nihil de Roma: ecclesia loquimur. sed vni-
uersali et pro me facti contra d. doctorem. Quia successiōes diuersarū sedium
apostolicarū sibi met et consensu populi describit Augusti: non autē confirmas-
tionē altarum sedium per vnā sedem. Hunc ad rem ipsam.

¶ De auctoritate Matth: 16. Tu es Petrus et ad inductos auctores dicit me
non respondisse. qd cōmisto vobis auditorib⁹ et lectorib⁹ an verum sit. Augu-
stin retract: relinquēt electionē lectori super duabus sententiis eiusdē auctori-
tatis opposuit dicens se ambas amplecti sententias. quod mihi placet et sic
nihil contra me probat.

¶ Secūda auctoritas diuini iuris a dñatione sua inducta. est hec. Pasce oues
meas Johannis vlt: et gaudeo tandem post tres dies aliquādo audiri vnā
auctoritatē diuini iuris quo firmissime nitat eius sententia. s; videam⁹ 2. ipas.

¶ Primū ista auctoritas videtur intelligi dupliciter. Vno per verbum diligere
id qd est sibi ipsi fidere et quidam licere. 2. per verbum Pasce idem qd primū
esse et regnare. et sic erit sensus. Petre si diligis me. i. si tua queris et omnia
feceris que adulatorib⁹ tuis placent. Pasce oues meas. i. esto primus et dñs
oim. hunc sensum non habeo in meo codice. Alio modo si diligis me. i. abne-
gas te ipsum. si ponis animā tuā pro me. si etiam omnē dignitatē respicias
2. nihil nisi me dilexeris. vt egregie exponit Augustin eodem loco. Pasce oues
meas. i. doce. predica verbum. exhortare. oia. bono exemplo. s; ecce. nam ver-
bum grecū hoc loco non simpliciter regere et pascere fecit. sed suauiter et mol-
liter curare. et omnia facere ne quid desit ouib: et hunc sensum credo esse Evan-
gelicū. Proinde rogo d. d. Ecce: vt mecum roget dominū Ihesum Christum
quo vellet inspirare non solum summo sed etiā omnib: pontificib: vt hec verba
credant ad se pertinere. non est dubium quin totus orbis obuijs manibus et pa-
fuis lacrymis sit exceptur⁹ talem vtrum. qui scdm hec verba se gerere velit.
Proinde si egred. d. d. textum diligenter inspiciat. non tuis ibi pceditur et prius
legium vt putatur. sed preceptū imponit. 2. labor hodie intolerabilis. Inuigila.
et officium demandat ei qui de facto est vt in primo vel in medio loco cōstitus
tus. et non prius constituit. q. si vigeat officium non posse administrari nisi
prius locus potestatis habeatur. placet. sed tunc alio modo si ruendū est
iste locus. hie hoc verbum non nisi officium cōmendat. Proinde recte fecerunt
p̄s facti qui hunc locū ad omnes pertinere dicūt. nam hoc nemo potest negare.
si Petro hic sunt cōmissi omnes oues q. ipse non omnes pauit. vt b. Augusti: dicit
et actū liber euidenter demonstrat. et sic Christo inobediens fuit. Nec potest
dici q. licet p se non pauret tamen p alios subordinatos. Primū vt donem⁹ q.
possim⁹ reddere nō esse dicitū Petro. pasce p alium. sed ipsi met in psona ipsa
pasce tu. tamē hoc patet qd nec apostolus. vltius nec Paulus saltem a Pe-
tro sunt subordinati. qui multo plures oues paurent. ¶ Petrus. Ideo verbi
intelligentia ex tota scriptura et circumstantia rerum gestarum petenda est. q.
hec auctoritas non ad solum Petrum pertineat. aut non ad omnes oues.

¶ Tertio si per ista verba p̄batur primatus incertus et nullus erit primatus.
q. nō possit primatus nisi sub cōditione dilectionis. nec enim oportet scripturā

dīrūpere in diuersas ptes. sed magis cōtinuare. ideoq; cum sit incertum quāto
 dīligat Chūstū. incertū quoq; erit nobis quis sit pastor noster. Et si ei non est
 necessaria dilectio. nec nobis necessariū erit agnoscere pastorem. Rectius ergo
 dicit q; hoc verbum sit p̄ceptū datum vniuersis p̄elatis ecclesie vt cōtemp̄is
 diuinitis dignitate. etiam ipso p̄matu tandē vita et morte sese impendat p̄o
 omb: Chūstū quia est hic et laudabim⁹ eum: Transeo ea que ex Chylofotomo
 artūle de vertice collegij et quō Petro tradita sit p̄sidentia orbis terrarū q̄
 offiā concedo. q; sit p̄mus in honore sed nō solus in administratione saltem
 ¶ De casu Petri Salaz. z. Ubi iterū egred. d. odios⁹ mibit ar⁹ (iure diuino.
 ficulū Hussitū obiect. Nullū esse dominū sp̄ialem. v̄l ciuilem qui sit in pctō
 mortali. Si dicerem Petrum ideo non esse p̄elatum q; peccasset mortaliter.
 Rādeo hoc nō agebatur et ad Bombū est ista disputatio. scio et optime scio
 q; p̄elatus malus non sit reijciendus. Ideo et ego damno Hussitū articū
 lum. Sed hoc voluit q; Petrus quādo in causa fidei p̄vinit scandalū. si non
 fuisset emendatus p̄ Paulū merito debuit amoueri a p̄elatura. nam heretic⁹
 pastor aut is qui simulat in periculū fidei grauit̄ peccat. Nam hac simulatiō
 one Petri funditus p̄ibat fides Chūstī. vt Paulus dicit. ideo potius fuisset
 fa cendū. nisi emendat⁹ fuisset Petrus. vt Petrus p̄ nullo haberet necdum p̄
 sumi pontifice. peccatū mortale nocet p̄sone ipse. sed heresis nocet p̄sone cō
 munit̄ et cōmunit̄ati. Ideo gratias ago d. d. q; saltem hoc didicit ex hac disputa
 tione q; edificare sup̄ petram. sciat sub esse p̄elato siue bono siue malo. Nam
 hanc f̄cationē edificationis et petre f̄ateo: p̄ius ignoatā. q; dixit etiam si ces
 edifficet Petrum mortaliter adhuc mansisset petra. i. p̄mus et p̄elatus.
 ¶ Quod dicit olim ep̄iscopos non fuisse confirmatos nisi p̄senta scheda fidei
 admitto. sum contentus. verum nihil ad tus dīstīnū. nihil em̄ derogo pontifici
 quid quā tribuit ei. ¶ Post hec adduxit Nicolāū Cusanū et excusauit Ana
 cletum s. v̄rum q; nō fuerit et necessaria tanta scientia. tam sancto viro fatore
 Uerum tamen summo pontifici siue sancto siue non sancto turpe est Euangeliā
 ignorare. cum sit pastor ouis et doctor Euangelij. cum autē Cephe interpretur
 per Iohannē Euangelistā. c. i. dicentem. Tu es Simon tu vocaberis Cephe.
 quod interpretatur Petrus. quādo ergo filius tonitru sic tonat. qui nouit om̄s
 linguas. merito debet tacere vanitas terreni sumi. siue sit Nicolanus Cusanus
 Chaldeus. v̄l Hebreus. non q; resp̄endā egregi: d. d. qui dixerit Petrū idem
 valere sicut caput domus Chaldeice auctore suo Cusano. sed q; laudem in
 p̄teritū disputatorē qui audeat se cōmittere in harenam rheolo: nec tantū p̄
 in Euāgilio studuerit. vt p̄mū caput in Iohāne legerit Euangelistā. Sicut nō
 bz in lib: suo quid est Cephe. q; ignosco legat tū cap. i. ad Corin: et inueniet.
 ¶ Ultimū de articulis Bohem non vale iudicare. licet nunq; dīstītat me sugillat
 re. et ego de eis transeo nihil dicens nisi q; Gregor: Arimē dīst: z. 8. re. p̄batū
 ab egred. d. ego a p̄po. est em̄ totus aliud nihil q̄ August: et diuina scripta
 resistens quidē om̄ibus doctorib: scholasticis. tum maxime Aristoteli. sed nō
 dum ab illo cōfutat⁹ est. Consentio cum d. docto: q; concilioꝝ statuta in ijs
 que sunt fidei. sunt om̄i modo amplectenda hoc solum mibi reseruo. quod et
 releuandū est. conciliū aliquādo errasse et aliqñ posse errare. p̄sertim in ijs que
 non sunt fidei. nec habet conciliū auctoritatē nouoꝝ articuloꝝ condendorū in
 fide. alioquin tot tandē habebim⁹ articulos quot hominū opiniones.
 ¶ Quod in fine sanctū Franciscū iuduxit debere nos summo pontifici obedire.
 m̄ros p̄tra que dixit. Item transeo istas cōfirmatōes de fratrib⁹ mēdicantib⁹
 miser iste etiam habitus cruciat egred. d. d. Ego p̄ mea sententia. p̄nuncio vel
 lem me esse nullū ordinem mendicantiū. Ecce hec habui que responderem ad
 obiecta egred. d. d. super p̄positione. 13. quare nūc finita r̄sione. restat vt et ego
 moueam aduersus egred. d. que me mouent.

¶ Sic innotuit Ecclesie se obiectis velle respondere quasi et ipse respondeat su-
isset. Sic dicitur: hoc pacto nunquam sententia disputatione. accusans Ecclesiam
petulantia. que solet singula etiam verba aucupari. corrigi. p. virgula dicitur
na vt clementissim: dux Georg: interesset cuius nutu et pio sceptro concessum est
Martino impetere Ecclesiam p. eam que contraria est huic iam discusse.

Martinus.

¶ Contra sententiam Egregij: d. d. videtur id militare quod satis fortiter transiit
in confutando et scribitur prime. 3. Contra: vbi Paulus detrahebat personam om-
nibus apostolis dicit. Quid est Apollos: quid Paulus: quid Cephe: ministri
quos credidistis. vbi Paulus prius vult tollere occasionem contentiois et scribit
matis. negat ullam ecclesiam ad vllum apostolorum pertinere. sed esse omnia officia
communia. vnde in fine. 3. ca. dicit. Omnia vestra siue Cephe. siue Apollos. siue
Paulus. vos autem Christi. Nec valet euasio qua dicitur eos non de principalitate
sed singularitate personarum contendisse. cum manifestus textus sit. quod de dig-
nitatibus personarum prederunt. quod alij preferbant officiis Petri. alij Pauli.
alij Apollos alij vero solum Christum. Confirmat per illud Gal. 2. vbi simul
contentione seducti Salate propter humilitatem Petri commendatam Paulum et
doctrinam eius velut indignorum reliquerunt. Contra que longo textu probat
nil ad rem pertinere Petri maiestatem vel aliorum apostolorum dicens se neque ab homine
neque per hominem esse missum ad eos. nec vidisse quidem Petrum. nec didicisse ab eo.
sed omnia sine Petro habuisse et tradidisse. Si ergo auctoritas Petri fuit nec
cessaria et ius diuini. erit Paulus in hoc loco manifeste impius et blasphemus.
Ut qui nolit etiam a deo per hominem mitti videri. et prius reijcit auctoritatem
petri. Tertio et infra clarus. vbi dicit mihi qui videbant nihil preulerunt et qua-
les aliquando fuerint nihil me referat. Deus enim personam hominis non accipit.
Ecce hic clare dicit quod qualitas petri et aliorum apostolorum nihil sua referat. quod
esset impium dicere. si qualitas Petri iure diuino fuisset seruanda. Eadem
impetate diceret. De personam hominis non accipit. cum ius diuini. et ea que sunt iuris
diuini etiam sub eterne maledictionis pena precipiat. Quare videtur primus iste et ma-
iestas vel quocumque nomine censeat Petri persona seu qualitas non statui iure diuino.

Ecclesius.

¶ Dum reuerendus pater contra me inducit tres beati Pauli auctoritates
viduum ab aduersarijs sedes apostolice ventisatas. et per apostolice sedis
defensores enodatas. facile et respondeo annectendo malos fucos quibus
dogma suum nititur palliare. et hominibus os et oculos oblitire. Dico primam.
De non transiisse sicut imponit locum apostoli prima ad Corinthios. 3. Paulus
ipse false adduxerit cum Paulo et Apollos Cepham. quod textus ab initio non
habet. sed in fine meminit Cephe. sed statim glossa interlinearis fatetur eum
metiore officio: Non ergo suo capite sed sanctorum accipiat sacram scripturam reuerentiam
pater. Et dico solutionem datam fuisse optimam et infringibilem et factam reuerentiam
patris quo simpliciter illud nihil facit. testis est b. Hieronimus: contra Iovinianum
anum Col. 18. mihi. vbi expresse dicit supra Petrum edificatam ecclesiam. vbi fortiter
transiit reuerentiam pater et nihil dicit. et infra. vt capite constituto schismata tolli
leretur occasio. ergo quod apostolus Paulus voluit cauere schismata. prentibus
per hoc primatum capitis non abstulit. quod schismata melius tolli non possunt. nisi
per caput. Unde nec verbum facti nec aper ad oppositum de negatione primatus
quare false auspicatus est hoc de me vt duos adduxisse sanctos patres et eos
ambiguos. cum certos et indubitatos adduxerim Augustinus: Ambrosius: Hieronimus:
Chrysostomus: Leonem. Bernbardum. Quod autem laudat me amplecti ambas Augustinus
sententias lib. 1. retract. c. 21. Et affirmat seipsum facere idem.

¶ Regant. d.
Dicitur se se
esse vt sup
prestat est

¶ Quod vero secundo loco inducit Paulum ad Galatas quasi ille scripsit contra petrum
volens Galatas confirmare in fide et toto ibi processu ostendat se equalem fuisse petro

et alijs. q: nō ab hoie. neq; p hoie accepert. Dico q; si reneren: p̄ tam dīlis
gens esset veritatis inquisitor. sicut p̄mittit. didicisset vera fundamenta et intellē
gentiā scripturaz. vt non opus esset ita scianter eum in tanto p̄fessu dicere. se
pnū velle resistere mille. ita habet veritas et negociū in ap̄latu et ordīne digni
tate. Ap̄t omnes fuerūt equales hoc sacra scriptura. hoc s: p̄es voluerūt. pas
lam dicit Hiero: nō rēphendisse Petrū si sciret se imparē. ita Anacletus cans
In nouo. dicit ap̄los in equali p̄tate dotatos. ita Cyprius: ita et alijs. Cū ergo
Paulus affuerit designatus ap̄lus a Ch̄so. ingenue dixit se non ab hoie. neq;
p hoie accepisse. et q; Jacobus et Petrus sibi nihil cōrulerunt. oia em̄ ista ad
ap̄latū referenda sunt. Aliud vero est de p̄tate regiminis et administrationis.
vbi cōcora est sc̄tōz p̄m sentētia. conciliū cōtra Joannē Hūf ad sp̄m Petrū
huliusmodi p̄matū p̄tinuisse nō ē recte vltur sacre scripture. testimonijs. sed
cas aliorum trahit pro suo arbitrio. contra quā s: spiritus efflagitat. quod em̄
hodie ponderabat Paulū dixisse nihil referre ad eum quales fuerint. non hoc
quod volebat reuerendus pater. sed hoc sc̄at Petrum et Jacobum et ceteros
fuisse idōtas et minus peritos. anteq; cum dño ambulassent. et sic deus per os
nam non accipit. Sed inquiet vt est cordaculus. hoc est cōmentū Ecclianū.
legat Ambrosiū eodem loco qui sententiā Pauli nō corūpens ingenue testat
ecclesiā fundatā: supra petrā quare nisi firmiora adduxerit. rogo ab Instituto
desistat. Uā hodie dū dīssim arti: esse Hussiticū obedientiā ecclesiasticā nō esse
expressam auctoritate scrip̄: sacre. Rūdit breuib: articulū nō esse hereticū. Mal
lem punctim agere cum reuerendo patre et dicere. Iste est articulus damna
tus. et ipse tenet eum. itaq; tenet articulum damnatum et reprobatum.

¶ Item quero si articulus nō est hereticus. vel est temerari⁹ vel sc̄ditiosus. vel
offensiu⁹ pla: auritū. vti cūq; dederit ipse pater. erit vel temerari⁹. vel sc̄ditiosus.
de heresi suspect⁹. plas offensaures. p̄ra theologicū Institutū. Mirū ē colore
pauonico omet verba Christi Matth. 16. Quia Ch̄sus omnes interrogauerat
discipulos. et ita Petr⁹ pro omnib: r̄siderit. quis hoc negat? Sed de sua farina
addidit. p̄terea Petrū pro se et alijs ap̄tis dicitū. Tu es petrus. qd tanq;
cōmentū Lutherani non recipio cum s. patribus.

¶ De Chyffosto: mirū quā facit insuriā sancto patri. q̄si legitime et sc̄dm des
creta concilij Nices: fuerit destitutus. cum exploratū sit ab historijs. post Eus
sebiū Antiochenū credo schismaticū cū alijs Roma: pont: rebellib⁹. Ch̄ria s
nos ep̄os fuisse expulsos qui a prima sede refugii q̄rentes ab impijs schisma
ticiis repulsum passi sunt vsq; ad tpa theodosij Ch̄ristianiss: imperatoris. Ubi tūc
schismatici. 30. annis sedē occupassent s. Grego: Nazari: Cōstantinopol: ep̄is
copatū accepit nō ambitōse. sed ne alijs schismatici succederent.

¶ Sane⁹ hō Chyff: insuria p̄ Epiphaniū pulsus Aristatio schismatico subste
turo Ro: pon: auctoritate regressus est. Nec valet q; r̄fidus p̄ tūc Ro: pon: et
sc̄tōs sibi adherētes calūniat q̄si de facto. nō de iure p̄cesserint illos schisma
ticos. Qd nudis suis verbis ait et tot sc̄tōs etiā a d. p̄re cōmendatos Ro: pon:
nō p̄sensisse. Uā sine causa sc̄tōs illos p̄es ante mille ānos videntes r̄fidus p̄
sā incipit ambitōs insulare. a q; vicio a tot sc̄clis ab oi ecc̄lia hūi sunt imunes
ita captiosus est et simplicib: illudat. q; b. Grego: noluerit se cōmentū et v̄em
p̄tōse appellare. nā platynā tantū fecit p̄dicte. hystorie vt dicebat sequit⁹ ves
ritatē. iam platynā p̄ suo arbitrio reijcit qd vbiq; existimat sibi licere.

¶ Decretū allegat p̄ se. si alleget respuit. et dū text⁹ aptissim⁹ etiā Leonis cans
Ita dñs. 19. dicit cū sibi⁹ habeat sibi d̄ctos. gloss: acceptat. sicut p̄ci Penelope
vt p̄ locū dicit. cū dña potiri nō poterāt. ancillas se q̄bant. Certū est sc̄tōs q̄q;
pont: scrip̄sisse se v̄les ep̄os. vt Sixt⁹ vt victor. et vt in Calcidonei p̄llo ecclē
matā fuit Leonē. vltur Leo scripsit cōmentens p̄sarcha. q̄ius hūiliter et Ch̄s
sōr̄az sequētes ponti: ab eo noie sibi sparūt. melius se seruos seruoz fatentes.

Et ne crederent velle se tollere episcopoz auctoritate. vt dudum ad illa rñdū
sancti Thomae lib: de impugna: fidei de epistola Augustini facit vobis dñs
auditorib: negotiū vt verba legatis. verba audita fuere Innocenti⁹ ante centu
m et mille annos dixit esse veterum more consulendum pontificē in ijs que
sunt fidei. Ita dictum contra Manicheos voluit reuerend⁹ pater transplāare
in hortum suū. at hoc non faceret. si epistolā Augusti: legat. In qua non seriem
vniuersitatis episcopoz. sed Roma: pontificū enumerat ab ipso Petro vsq;
ad tempora sua. Solutionē p me datam de. 20. annis dicit p me non pbatū.
acutus est disputator: reuerend⁹ pater hoc nondū sciuit debere rñdentem p
bare suam solutionē. semp arbitratus sum rñdentem offerre solutionē oppos
nenti improbandā. Debilis fuit Hercules suus si alieno Marte nititur. q; vero
tanta laborat impudentia. vt audeat illustriss: dñationib: et reuerendis patrib:
nitatib: vestris suggerere quasi primū caput Iohannis non legerim. In signis
pfecto temeritas cum puer nondū decennis demptis pphetis biblīam totam
legerim. sed hoc nihil ad rē quantū quisq; legerit. Dixi Anacleū defendēdo nō
vsq; adeo inf: itam fuisse interpretationē eius Cephas. i. caput. non ignoia
q; Kephale grece caput fcat. sed quia apud Ioannē quē heri vidi apud Augu
er glossam ordi: Cephe interpretat⁹ petrus. Petrus autē Tusano auctore etiam
fcat caput domus. que omnia in risum tradit reuerend⁹ pater. de quo incōueni
ordinandi iudices. At illud prestantius q; auctoritatē pascē oues tantis am
bagib: inuoluit. solum vt hoies videntes faciat non viderē. mitto q; tam rñdū
culam attulit expositionē a se fictam. Sed ad alium eius sensum veniam. vbi
multa dixit. ar ego non singularitati studens que est mater erroium. s. p̄m ses
quutus sententiā et sancte matris ecclesie accept verbū Pasce. q; cum pastore
sibi cōstituerit et primatū dederit vñs ecclesie. Ita Gregorius: Chrysostomus
lexerūt ita Ambrosius: Luce vlt: heri p me non allegatus. ad quos pulchre p̄ter
grediens nihil dixit reue: pater. Verū atrull⁹ Augusti: sententiā cuiusmodi debet
beat esse pastor: quē et ego admitto et credo quēlibet fidelū orare vt r̄ summus
poni: quilibet Princeps. quilibet prelatus. quereat honorē dei et subditos sa
lutem. q; hoc sit verissima pastura p quam sicut hic principant in terris. cui
eleuant vt regnent in coelis. Quare Augusti: non aduersa. non pugnatā. sed
falsa dicit ex quib⁹ prelatus intelligere debet qualis sua sit institutio. Nec valet
quod reuerendus pater adduxit sub conditōe et cōmissas oues. cum nulla sit
adhibeat cōditio. nisi sua paternitas aliud habeat euangelū q; ego. At quā
lis debeat esse pastor: significans Christus dilectionē et amorē dei a Petro quē
rit et sic eum pastore totius ecclesie fecit. sicut canit. s. mater ecclesie. et reuerend⁹
pater orat vel legit. Tu caput ecclesie pastor ouium r̄. quare iure dñs ino hāc
bemus hoc loco debere prelatus dilgere deum. habemus Petrū constitutum
pastore ouium. sicuti. s. Gregorius. Ambrosius et Chrysostomus etiam grecus inter
lexerūt. Non refert frennis rattuncula in dñerum a reuerēdo patre inducā.
Petrū non offēs pauisse. q; nostro noie agitur et nos fecisse videtur. Sicut
Clemens. 21. vlt: dist: testatur petrū ordinasse presbyteros. episcopos et dia
conos. qui p vniuersum orbem terrarū Euangelū seminarent. vt legit in cano
illis. 80. vel. 81. dist: Unde missus a p̄ncipali sicut fuit. s. Paulus. non cogit
mitti ab ipso vicario. tamen Petrus ascendit cum Tito. ad Gala. 2. et con
tulit cum Petro Euangelū qui dederunt ei veteram societatis. Porro q; can
dit in me glossam nunq; a me cogitatā quasi dixerim Edificare supra petram
sit subesse Ro: p̄ncipali. o somnia. o verborū portera. nunq; hoc fuit mentis me
Christus em edificat ecclesiaz. nō hī q; sub sūt. subiecti em edificate eccle esse debū.
¶ De Gregorio Ariminensi. cui⁹ ista mihi displicet. et placet. nihil iam ad apo
sitū. Nolo q; in ista dñerticla descendere. sed vt acceptum⁹ defendam⁹ articū
Cōstā: p̄ hīc ec̄. et q̄cūq; huic dixerit errare et vitari et honori p̄sū dicitur.

κεφαλη

Bar: Luthherus

¶ Anteq̄ ad auctoritates a me oppositas veniam breuiter discurrā que egres
d. d. de besterna et hodie hodie responsione mea comiserunt. Ubi inter cetera tanq̄
cōsumptis om̄ib; armis desperans. in vnū articulū Constantiensi: cō. t. h. extre
mū fiducie presidū collocat. et octosissime reperit et inculcat quasi nō abunde
satis supra ad ipsum sit r̄sum. Dicam t̄i adhuc semel.

¶ Quando articulus de opibus hoim̄ inter damnatos recensetur. et a sancto
Paulo et Augustino asserit deinde p̄ Gregorū Ariminensē: p̄ om̄es vniuersitas
res vsq̄ hodie defendit nō mouebo: octosissime inculcationib; vniū articuli donec
egre: d. d. pbauerit conciliū non posse errare. non errasse. aut etiā non errare.
cum conciliū facere in a d̄m̄ non possit. ex eo q̄ natura sua non est sus diuina
nā. Ideo neq̄ hereticū est nisi q̄ p̄ra sus diuina est. hec p̄ isto articulo.

¶ Quod Chrysostomū legitime destitutū carpit nō intellexit in e. cū clare dixes
rim hodie potestate ordinandi et destituendi episcopi fuisse legitimā in beato
Cypriano et Theophilo quanq̄ an bene tum vsi sint an male hac potestate
legitima nihil disputauerit. Sufficit mihi q̄ citra auctoritatē Romā: pontificis
tot sancti et celeberrimi viri Græcæ catholicissimi non schismatici potestatem
habuerūt ordinandi et destituendi episcopos. Euenit etiam egregie q̄ anti
quos sanctos insinulauerim ambitiosis. nec attendit q̄ dixi etiā in apostolis
hanc fragilitatē fuisse p̄ire Chrysostomū.

¶ Quod Platynā ita nūc magnificat aduersus sanctū Gregorū: mea auctoritas
re. satis claret cuiuslibet vs̄ mediocriter ingentoso q̄d concludat. Ego em̄ ex pla
tina hystorias accipio et non amplius. q̄ aut idem Platyna rationes quasdam
adducit. respuo p̄pter auctoritatē Gregorū: s̄ram.

¶ Jam illud transeo q̄ Sixtus. victor: scripsere se v̄les p̄ntifices. et Leonis ac
clamatū sit in concilio Calcedoniensi. de quo hodie satis dictū est. Illud ob
seruandū q̄ sequentes pontifici: dicit egre: d. d. hūilitatis formā in Christo sequen
tos sibi rēperasse ab hoc noīe q̄d ego aliter intelligere nō possum quā q̄ causa
humilitatis iure diuino detraherent mendaces et inobedientes facti fuerint. si
sus diuina est. hoc est. p̄ceptū fuisse eos v̄les pontifices Innocentiū respons
suam epistolā ad Augustinū repetens dicit veicrem morem fuisse consulendi
Roma: pontifices in his que sunt fidei. Optime dicit et placet preferitū in las
tina ecclesia. sed quid fidei et p̄matū: hoc est quid ad p̄positum?

¶ Causatus est etiam q̄ exegerim ab eo pbationem solutionis de. 20. annis
dupliciter deficiat egre: d. d. primo q̄ ipse fuit opponens sem̄ quattuor dies et
hac hora solum cepit esse respondens. Deinde non exegi vt. pbaret solutionē.
sed translatum p̄matū cum Petro.

¶ Excitans se etiam de Sephe q̄ Petrus interpretat apud Johannē adhuc
p̄siste in eo q̄ Petrus etiā significet caput domus quasi videlicet Johannes
græc̄ iſtatur? Euāgelistā. nō grece sed Caldaice sit loqunt̄. ne forte itelligeret?

¶ Verbum pascere sic accipit vt cōstitutionē v̄tis pastoris scire velit et ad hoc
Gregorū Ambrosi: Chrysostomū: heri non allegatos ad quos ego nihil dixerim.

Dicam q̄ nunc si sui oblitus et simul oppono regulā dicit Augustini. q̄ omniū
scriptorū dicta iudicanda sunt p̄ diuinā scripturā. cuius est maior auctoritas q̄
totius generis humani capacitas non q̄ damnē illustriss; patrū sententiā. sed
q̄ eos imiter qui proxime scripture accedunt. et p̄re om̄ib; si aperta fuerit scrip
tura eam ipsam amplector. Cum ergo clarum sit pascere vt vocabuli et vsu
scripturæ non scire nisi docere. curare oues. sic petrus accipit v̄r: Pascite qui
in vobis est gregem. non oportet vocabulū equiuocare et simplicē sensum sine
necessitate relinquere. Dissoluit etiam q̄ dixi esse conditionē in verbo Chrysi
si diligit me. q̄ ego arbitrer non modo conditionē. sed et pactum esse inter
Christum et Petrum dum ille dicit Diligit me et hic respondet. Amo te. omitto.

dialectica in qua exercitatus est d. d. Et conuentione conditionale Si. uelle aut
dicere quid diceret ad Decretale de elec. c. significasti. Ubi patribus pontifex
manifeste dicit hic conditione esse Si saltem a deo ualeat auctoritas Ro: pon-
tificis. sicut hucusque contendit. dicit enim ad sensum.

¶ Et ratione mea sic confutauit qd Petrus non omnesauerit qd inquit qd nro
nomine agitur et nos fecisse dicimur Quam non credo per hoc d. d. uoluisse
satisfactum rationi mee. cum dicere non possit Paulum nomine Petri predicasse. qui
contra ad Ro: primo apostolum se dicit pro nomine Christi. qd ex eo conficitur. qd
dicit petrum auctore Clemente ordinasse episcopos. presbyteros. diaconos qui
pro totum orbem Euangelium seminarunt. inter quos Paulum non numerat. Sed
hoc uidetur ad rem facere qd missus a principali non cogit mitti ab ipsius uis
caro. Hoc admitto si fuerit primum pbatum Petrum esse vicarium. Nam uero
non minus Paulus est vicarius qd Petrus. ut iam dictum est. qd nomine Christi
sit apostolus et sic tot vicarij quot apostoli.

Nunc ad propositum.

¶ Ad auctoritate Pauli prime Corin. 3. primum dicit Cephe non esse de rebus
ab initio. Sed in fine memorari. ubi glossa fateatur Petrum maiore omnibus. leuis
culu hoc est. transeo. cum in principio primi cap: utiqz ponatur Cephe.

¶ Secundo dicit aliud nihil qd nec uerbum nec apertam de negatione primatus sit
in textu. et sic uult soluta istam auctoritate. Addeat tamen auctoritate Hieronymi.
Augustini: Ambrosii: Chrysostomi: Bernhar: Leo: etc. dicentium Petrum esse petram. contra
que dico et replico hoc secundum dictum nihil est ad propositum et supra satis disputatum
an Petrus sit petra. Similiter et illud non soluit qd dicit nullum uerbum. nullum
aplicem esse de negatione primatus. qd si etiam Hieronymus: constituat caput ut occurrat
schismi: tollatur. satis robuste impugnatur textus apertus qui tollit caput ut occasio
schismatis tollatur. Dicit enim quid Paulus: quid Apollonius: uolens solum Christum
esse caput quo uere tollitur omne schisma non est mihi satisfactum sic ad rationem.

¶ Ad auctoritate Salatas. z. dicit quidem apostolus omnes equales quod et
Hieronymus: can: In nouo. testant. Sed aliud esse potestate regimini et admini-
strationis his tribus uerbis Soluere tantam auctoritate est mihi satis mirabile.
sed et nec intelligo quid uelit quod distingat regimem et administrationem Quod autem
dixit Paulum ascendisse cum Tito ad Petrum ut conferat Euangelium cum eis. clarum
est textu precedenti et sequenti. ut et Hieronymus: ipse exponit. non hoc fecisse Paulum
ut consuleret Petrum super Euangelium. quod iam plus. 14. annis predicauerat et non
ab homine accepisse iactauerat sed ut pseudapostolorum os obstrueret. Salatas con-
firmaret eadem esse que ipse et ceteri apostoli predicassent.

Eccius.

¶ Quod reuerendus pater articulum Johani: Huius de obedientia ecclesiastica promiscue
alteri articulo de operibus humanorum actuum auctoritate Grego: Arimini: qui per
omnes uniuersitatis defendat. que adhuc in eo loco in nulla uniuersitate scriptis
in plurimis fuerim audiuimus defensum. petis tamen a me ut pbem et coactum non posse
errare. nescio quid sibi uelit ista petitio an facile laudabile et Constantiensis cons-
ciliu uelit hinc suspectum. hoc dico uobis reuerent: pater si creditis conciliis legitime
congregatum errare et errasse estis mihi sicut ethnicus et publicanus. Quid sit hoc
relicus in premissa non discutiant.

¶ De Chrysostomo: non uult eius expulsiōe se iustificasse sed ordinatione episcopi
a Niceno concilio instituta laudasse placet mihi p. f. Chrysostomus: reuerentia. Et semper
Ro: pontifex: in diuersis nationibus: diuersos promiserunt modos episcopos eligendi tamen
ex Grego: Nazari: et Chrysostomo: restitutum satis liquet interuenisse auctoritatem
Ro: pontifex: quod s. Athanasius Alexandrinus. s. Paulus et alij orientalis ecclesie episcopi
testant. qui se ad Ro: pontifex: pro restitutione protulerunt. Quod in apostolis quocumque quibus

mane fragilitatis fuisse assignat nominus. sed cum publice fungerent officio
absq; iudicio et causa tam sanctis viris non est detrahendum.

¶ De platyna dicit se recipere eius historie auctoritate et ego neq; auctoritate
ex platyna adduxi sed historiam. ¶ Ad Innocentiam respicit ea nihil facere
ad oppositū qd de latina illū probat ecclesia et non de alia. Sed q; hec est glossa
Lutherana nulla auctoritate sulcita vel persuasione ea facilitate p̄tēno q̄ adducit
¶ De. 20. annis respicit me fuisse opponentē tam triduo. debere utiq; fuisse n̄si
reue: p̄ suis cauteis aliqñ fecisset ex opponente r̄sidentē. nō est hoc oppositū
argumentū. sed ipse posuit. et certe cathedra illam Petrus non secum sumpsit
ad Romam sed primatum transfuit.

¶ De vbo pascere vult dimittere Grego: Ambro: Chyloft: Quia simplex verū
vbi nō debeat equiuocari. dico quis hoc ignorat verbū pastoris esse nomē officij.
honoris et etiā oneris. Uñ et prelatis acceptū officij et simul pascendi onus

¶ De p̄ditiōe nō receptio allegata p̄ reueren: patrē q; nec Chri: sicut ipse semp
inheret ltere p̄ditiōe iunxit pasture. nam sic error confirmaret Hussiticus q
non existens in charitate non episcopus prelatus pastor: r̄c.

¶ De ca: significasti de electiōe scio Serlonē et alios doct: p̄derare in materia
an p̄ditiō sit supra papā. sed q; verba decretalis nō sunt adducta. nihil possum
dicere. sed cōficio nolens me huc allegare pastoralē p̄ditiōe acceptisse p̄ q̄litate.

¶ De Paulo qui primatū Petri nō agnouit sed fuerit ap̄lus Chri: oēs sus
mus Chri: ut arbitro: tñ Petro primatū nullibi abstulit regiminte. sed et mox
turus ut in ep̄la de transitu ap̄loy scribit Petri valedixit ut caput eccle. que
ep̄la an sit b. Dionysij vel minus incertum habeo.

¶ Paulū dixit vicariū Chri: sed non ḡralem. nam etiā in Apocalypsi ponunt
duodecim fundate eccle. et tamē fundamentū aliud scz principale Remo ponere
potest. q̄ quod positum est scz Chri:stum.

¶ De sc̄o dixit nō esse ad p̄positū an Petrus sit petra et est totū negotiū nostrū.
tñ solutiōe p̄dicte p̄ me data ad quā me retuli ipse retulit cū expressum sit de
fra Paulū in pbare p̄tentionem. sed nescio q̄ ingento reue: p̄ arbitret p̄terea
Paulū negasse p̄matū. ut tolleret schisma. forte nō fuit in p̄sencia que caruit
p̄cipue. fuisse em̄ Iriū expt̄ quot dissensōes p̄tentiōes et dissidia emergūt. vbi
nō est p̄nceps et caput inter causas dijudicans et agnoscens. Et mirabile videt̄
et si tam paucis v̄bis scz ap̄latus et regimintis tñ velle soluere auctoritatē. p̄
cipia in quāritate sunt minia. In virtute maria. Si Re: pater illa duo minuta
vocabula ap̄latus et regis capitis p̄ncipalis et secundarij attēdisset. dudū pug
nātes ut sibi videt̄ sacre scripture et sc̄oy patrū sententias reconciliaffet. quib̄
neglectis necesse est exotica et aliena sequi dogmata.

Die Julij octua. Martinus.

¶ Ad auctoritates a me inductas Pauli ad Corin: et ad Galatas egred. d.
more suo nihil r̄sident nisi qd ingeminat p̄ditiū Constanti: et Hussitas. p̄ que non
soluant mibi auctoritates. Rā sicut dixi p̄ditiū Nicenū alia statuit lōge sacras
tus et celebrū. Ideo quantū ille n̄sit suo. tñ ego meo et dico sicut heri dixi q̄nt
tūlibet alleget p̄ditiū nondū habet ius diuinū. de q̄ solo questio est. ideo p̄ditiū

¶ Sec̄do ut cluderet auctoritates possit q̄ solueret aduente (nihil ad p̄positū.
distinguit ap̄latus et ad ministratiōis. que q; dūano arbitrio est repta. neq; in sa
cris lris. neq; in s. p̄sib: eas interpretantib; habet. nō sum p̄tenti eā mibi esse red
ditā. p̄teritū qñ ap̄lat̄ nō ut ipse cū suis sentit dignitatis nomē sit. sed officij.
ut clarū est ap̄lus ad Ro: et vbiq; vbi sedicit accepisse grām et ap̄latū ad obe
diendū fidei. Est em̄ ap̄lus nunciū v̄bi. et Ap̄latus seu ap̄le officij v̄bi et sic in
sacris lris ap̄latus siue administratio fere idē erūt. nisi administratiōes intelligat
p̄tentiōes forētes de reb; tp̄alib; eccl̄iasticis. q̄ nō est xp̄ile administratio applica.
fateo: qdē si ista p̄mittat libertas fingēdi fingēs et ego sanctū Johan: esse cās
cellarium et alium apostolum aliud esse. sed hec omnia non sunt iuris diuinū.

αποστο
λη